



Kommittédirektiv

Stärkt företagsperspektiv i kommunernas ärendehandläggning

Beslut vid regeringssammanträde den 26 mars 2026

Sammanfattning

En särskild utredare ska analysera hur företagsperspektivet kan stärkas vid ärendehandläggning hos de kommunala förvaltningsmyndigheter som handlägger ärenden där företag är part. Syftet är att underlätta företagens myndighetskontakter genom bl.a. ökad transparens, förenklade förfaranden och företagsanpassad information.

Utredaren ska bl.a.

- analysera och bedöma hur kommunerna kan underlätta företagens kontakter vid ärendehandläggning,
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 december 2026.

De förenklingspolitiska målen och kommunala myndigheters handläggning

Företag har många kontakter med kommunala myndigheter. Företagen kan exempelvis behöva anmäla olika typer av verksamheter eller ansöka om olika typer av tillstånd hos kommunen när de ska starta eller utveckla sina verksamheter. Kommunerna har därför stor betydelse för att nå de förenklingspolitiska målen.

Förenklingspolitiken är en viktig del av näringspolitiken och bidrar till att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa fler jobb i fler och växande företag. De förenklingspolitiska mål som har en direkt koppling till kommunernas handläggning av företagsärenden är följande:

- Handläggningstider för ärenden som rör företag ska bli kortare och mer transparenta och den förväntade handläggningstiden ska synliggöras för den sökande i fler ärendekategorier.
- Bemötande och service till företag ska vara företagsanpassat och väl fungerande.

Härutöver finns även kopplingar till de förenklingspolitiska målen om att de samlade regelverken ska utgå från proportionalitet och vara utformade så att de bidrar till att främja svenska företags tillväxt, konkurrenskraft samt innovations- och omställningsförmåga. Det långsiktiga målet är att företagen bara ska lämna en uppgift en gång och bara till ett ställe.

Vid ärendehandläggning hos kommunala förvaltningsmyndigheter gäller med vissa undantag som inte är tillämpliga här, förvaltningslagen (2017:900). Enligt 6 § förvaltningslagen ska myndigheter se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpen ska ges utan onödigt dröjsmål. Med uttrycket enskild menas inte bara enskilda individer utan också företag, organisationer och privaträttsliga subjekt. En myndighet ska även enligt 7 § vara tillgänglig för kontakter med enskilda och informera allmänheten om hur och när sådana kontakter kan tas. Myndigheten ska också vidta de åtgärder för tillgänglighet som behövs för att allmänheten ska kunna ta del av allmänna handlingar. Ett ärende hos myndigheten ska enligt 9 § första stycket handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts.

Regeringens styrning av kommunerna begränsas av den kommunala självstyrelsen, som regleras i 14 kap. regeringsformen. Där anges bl.a. att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. Av regeringsformen följer också att förfskrifter om grunderna för kommunernas organisation och verksamhetsformer och för den kommunala beskattningen

samt kommunernas befogenheter i övrigt och deras skyldigheter som utgångspunkt ska meddelas genom lag (8 kap. 2 § första stycket 3).

Förvaltningslagen innebär att kommunala förvaltningsmyndigheter är skyldiga att uppfylla vissa krav i fråga om bl.a. serviceskyldighet. Det finns dock indikationer på att dessa krav inte i tillräcklig utsträckning bidrar till en enkel och smidig ärendehandläggning. Tillväxtverket har i delrapporten Förenkla för företag i tillstånds- och anmälningsprocessen för miljöfarlig verksamhet (N2021/00171) uttalat att processerna för verksamheter som behöver anmälas och prövas enligt miljölagstiftning ofta upplevs som krångliga och oförutsägbara för företagen. Utredningen om enklare regelverk för mikroföretagare och en modernare bokföringslag har dessutom i sitt betänkande Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60) föreslagit att regeringen bör tillsätta en utredning om hur kommunallagen (2017:725) kan uppdateras och moderniseras så att det förtydligas hur kommuner ska arbeta med genomförandet av målen för förenklingspolitiken, samt arbeta med tillämpning av service- och rådgivningsskyldigheterna i förvaltningslagen. Utredningen pekar på att det kommunala självstyret medför att regeringen inte kan ställa krav på kommuner att verka för förenkling för företag på samma sätt som regeringen kan göra för statliga myndigheter. Även Produktivitetskommissionen föreslår i sitt delbetänkande Goda möjligheter till ökat välbstånd (SOU 2024:29) att regeringen bl.a. bör utreda om det är nödvändigt att i kommunallagen förtydliga kommunala myndigheters serviceskyldighet i enlighet med 6 § förvaltningslagen.

Uppdraget att stärka företagsperspektivet i den kommunala ärendehandläggningen

I Sverige ska det vara enkelt och lönsamt att starta, driva och utveckla företag. Långa handläggningstider påverkar företagens tillväxt och konkurrenskraft negativt. Det kan medföra att investeringar försenas eller inte alls blir av, att nya företag inte startar eller att de väljer annan etableringsort och att nya arbetstillfällen inte skapas. Kommunerna hanterar ett stort antal ärenden som avser företag och deras verksamheter, alltifrån anmälnings- och tillståndsansökningar till tillsyn.

Förvaltningslagen innebär att kommunala förvaltningsmyndigheter är skyldiga att uppfylla vissa krav i fråga om bl.a. serviceskyldighet. Det finns dock indikationer på att dessa krav inte i tillräcklig utsträckning bidrar till en

enkel och smidig ärendehandläggning. Tillväxtverket har i delrapporten Förenkla för företag i tillstånds- och anmälningsprocessen för miljöfarlig verksamhet (N2021/00171) uttalat att processerna för verksamheter som behöver anmälas och prövas enligt miljölagstiftning ofta upplevs som krångliga och oförutsägbara för företagen. Utredningen om enklare regelverk för mikroföretagare och en modernare bokföringslag har vidare i sitt betänkande Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen (SOU 2021:60) föreslagit att regeringen bör tillsätta en utredning om hur kommunallagen kan uppdateras och moderniseras så att det förtydligas hur kommuner ska arbeta med genomförandet av målen för förenklingspolitiken, samt arbeta med tillämpning av service- och rådgivningsskyldigheterna i förvaltningslagen. Även Produktivitetskommissionen föreslår i sitt delbetänkande Goda möjligheter till ökat välstånd (SOU 2024:29) att regeringen bl.a. bör utreda om det är nödvändigt att i kommunallagen förtydliga kommunala myndigheters serviceskyldighet

I syfte att förenkla företagens myndighetskontakter och få ett likvärdigt genomslag av regeringens förenklingspolitiska mål på lokal nivå finns det ett behov av att se över hur företagsperspektivet kan stärkas vid ärendehandläggningen hos de kommunala förvaltningsmyndigheter som handlägger ärenden där företag är part. Mer företagsanpassade kontakter med kommuner kan leda till att företag kan fokusera mer på sina kärnverksamheter samtidigt som deras administrativa börda minskar. Kontakter vid ärendehandläggning för såväl företag som privatpersoner och kommunernas service och rådgivning behöver utredas, i syfte att bl.a. minska ledtider och antalet kontakter för privatpersoner och företag, utan att rättssäkerheten eftersätts.

Utredaren ska därför

- analysera och bedöma hur kommunerna kan underlätta företagens kontakter vid ärendehandläggning inklusive tillsyn,
- analysera och bedöma hur kommunernas serviceskyldighet kan stärkas,
- om det finns resursmässigt utrymme i utredningen föreslå mätbara indikatorer för att kunna följa det kommunala företagsklimatet över tid,

- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

Utredaren ska analysera konsekvenserna av sina förslag och redovisa en konsekvensbeskrivning för de förslag som lämnas i enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. I detta ingår att bedöma och redovisa konsekvenserna, inklusive de ekonomiska konsekvenserna, av förslagen för staten, kommuner och företag. Utredaren ska särskilt beskriva och beräkna konsekvenser för de offentliga finanserna. Om förslagen innebär offentligfinansiella kostnader ska förslag till finansiering lämnas, Viktiga ställningstaganden som gjorts vid utformningen av förslagen ska beskrivas. Om förslaget eller beslutet rör kommuner eller regioner ska konsekvensutredningen innehålla en bedömning av om förslaget eller beslutet inskränker den kommunala självstyrelsen. Innebär förslaget en sådan inskränkning ska även de överväganden som krävs enligt 14 kap. 3 § regeringsformen redovisas.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Under genomförandet av uppdraget ska utredaren inhämta synpunkter från Sveriges kommuner och regioner, Statskontoret, Regelrådet, Tillväxtverket och andra berörda myndigheter samt näringslivets organisationer.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 december 2026.

(Klimat- och näringslivsdepartementet)